

Népmozgalom, 2013

Tartalom

Összefoglaló.....	1
Természetes és tényleges szaporodás, fogyás.....	2
Születés.....	2
Terhességmegszakítás.....	3
Házasságkötés.....	3
Válás.....	4
Halálozás.....	4
Belföldi vándorlás.....	5
Nemzetközi vándorlás.....	6

Összefoglaló

2014. január 1-jén az ország népességének lélekszáma 9 millió 879 ezer fő volt, 30,1 ezerrel kevesebb, mint egy évvel korábban. A fontosabb népmozgalmi folyamatok közül csökkent a születések és halálozások száma, több házasságkötés és kevesebb válás történt, és számottevően csökkent a terhességmegszakítások száma is. Az előzetes adatok szerint 2013-ban 88 700 gyermek született, 126 800 lakos hunyt el, a nemzetközi vándorlásból adódó többlet pedig 8000 fő volt.

Fontosabb népmozgalmi események

Népmozgalmi esemény	1990	2011	2012	2013 ⁺	2013 ⁺ /2012 2012=100,0
Élveszületés	125 679	88 049	90 269	88 700	98,3
Halálozás	145 660	128 795	129 440	126 800	98,0
Csecsemő-halálozás	1 863	433	438	450	102,7
Házasságkötés	66 405	35 812	36 161	36 900	102,0
Válás	24 888	23 335	21 830	20 000	91,6
Terhesség-megszakítás	90 394	38 443	36 118	35 000	96,9
Természetes fogyás	-19 981	-40 746	-39 171	-38 100	97,3
Tényleges fogyás	-1 670	-27 991	-23 127	-30 100	130,2

⁺ Előzetes, részben becscsült adatok.

A 2011. évi történelmi mélypontot jelentő mintegy 88 ezres születésszámot követően 2012-ben 2,5 százalékkal emelkedett a születések száma, 2013-ban azonban az emelkedő irányzat megállt, és ismét kevesebb gyermek jött világra, mint egy évvel korábban. A 2013. évi születés-

szám 1,7 százalékkal, 1569 újszülöttel maradt el az előző évitől, de nem süllyedt az eddigi minimumot jelentő 2011. évi szint alá.

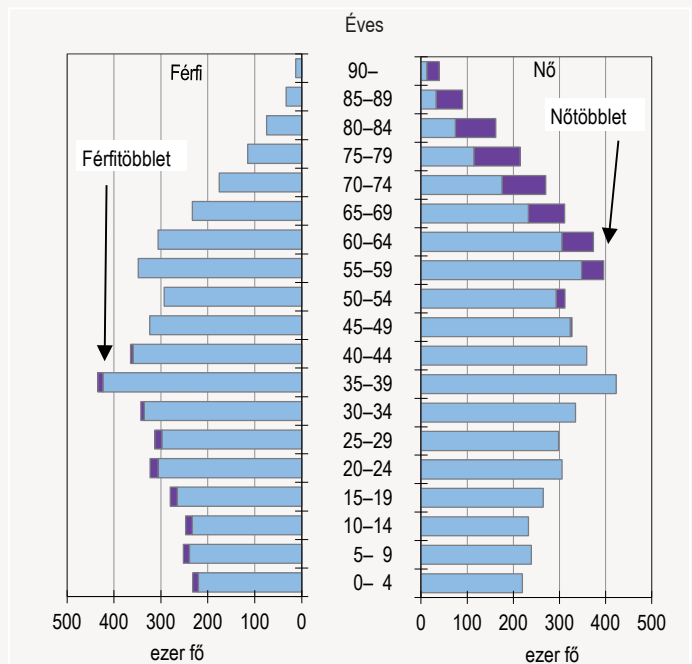
A halálozások 126 800 fős száma 2,0 százalékkal, 2640 elhunyttal volt alacsonyabb az előző évinél. A halálozások száma hosszú idő óta folyamatosan meghaladta a 130 ezer főt, az utóbbi három évben viszont az ingadozások ellenére is e szint alatt maradt. Az elmúlt közel négy évtizedet tekintve 2013-ban hunytak el a legkevesebben. 2013-ban a csecsemőhalálozás csökkenő irányzata megtorpant, és a korábbi két évben tapasztalt öt ezrelék alatti szintről ismét e fölé, 5,1 ezrelékre emelkedett.

A házassági mozgalom csökkenő irányzata az elmúlt három évben megállt és lassú növekedésbe ment át. A házasságkötések száma az ezredfordulót követő években alacsony szinten ingadozott, inkább stagnált, 2006 és 2010 között viszont jelentősen, ötödével visszaesett. A 2013. évi 36 900 házasságkötés az előző évhez viszonyítva 2,0 százalékos emelkedést, és 739-cel több házasságkötést jelentett.

A válások évenkénti száma az ezredfordulót követő évtizedben 24–25 ezer körül alakult, az utóbbi években viszont tartósan 24 ezer alatt maradt. A 2012. évi jelentős csökkenés után a válások száma 2013-ban tovább mérséklődött. A bíróságok által 2013-ban felbontott 20 ezer házasság 1830-cal, 8,4 százalékkal volt kevesebb az előző évinél. A válásoknak az utóbbi néhány évre jellemző határozottan csökkenő irányzata kedvező jelenség, bár ennek értékelésénél azt is figyelembe kell venni, hogy azok egyre kevesebb házasságban élő párra vonatkoznak.

A népesség nem és korcsoport szerint, 2014. január 1.+

1. ábra

⁺ Előzetes, részben becscsült adatok.

A halálozások számának a születéseknél nagyobb mértékű csökkenése némileg mérsékelte a népesség természetes fogyásának ütemét. A születések és halálozások negatív egyenlegeként 2013-ban 38 100 fő volt a népesség természetes fogyása, ez 2,7 százalékkal, 1071 fővel volt alacsonyabb a 2012. évinél. A nemzetközi vándorlás pozitív egyenlege csak kismértékben mérsékli a természetes fogyásból adódó népességszám-csökkenést, de megállítani azt nem tudja.

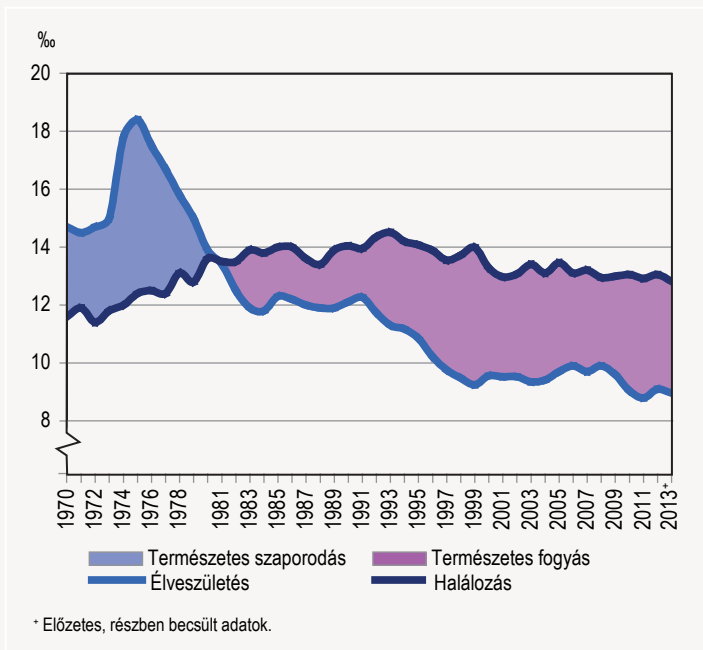
A népesség életkor szerinti összetételében folytatódottak a már hosszabb idő óta tapasztalt szerkezeti változások. Felgyorsult a népesség előregedési folyamata. A 60 éves és idősebb lakosok száma és aránya először 1992-ben haladta meg a 0–14 éves gyermekkorú népességét, 2005-óta viszont már a 65 évesek és ennél idősebbek is többen vannak, mint a gyermekkorúak. 2014. január 1-jén 100 gyermekre 122 időskorú, 65 éves és idősebb lakos jutott.

Természetes és tényleges szaporodás, fogyás

2014. január 1-jén az ország lakosságának lélekszáma a 2011. évi népszámlálás adatai alapján történt továbbvezetés szerint 9 879 ezer fő volt. A természetes fogyás harminchárom éve folyamatos. 2013-ban a halálozások nagyobb mértékben csökkentek, ezért a természetes fogyás üteme némileg mérséklődött. A halálozások száma 38 100 fővel haladta meg a születéseket, a két fő népmozgalmi esemény különbözeteként ennyivel apadt a lakosság lélekszáma. A népességszám tényleges fogyását azonban némileg fékezte a nemzetközi vándorlás pozitív egyenlege. Az ebből adódó nyereség 2013-ban 8 ezer főre becsülhető, így összességében 30,1 ezerrel kevesebben éltek Magyarországon, mint egy évvel korábban.

A természetes népmozgalmi folyamatok alakulása

2. ábra

A halálozások száma az ország valamennyi régiójában és megyéjében meghaladta a születéseket. Az ebből következő természetes fogyás mértéke azonban területi egységenként eltérő. Ezer lakosra vonatkoztatva a természetes fogyás Dél-Alföldön, Dél-Dunántúlon és Nyugat-Dunántúlon a legmagasabb, Közép-Magyarországon és Észak-Alföldön a legalacsonyabb. Az egyes megyéket tekintve az országos átlagnál jelentősen gyorsabb a fogyási folyamat Békés, Zala, Somogy és Vas megyében az átlagosnál alacsonyabb születési és magasabb halálozási ráták következtében. Szabolcs-Szatmár-Bereg, Pest és Hajdú-Bihar megyében viszont – főleg az országosnál fiatalabb korösszetételből adódóan – viszonylagosan magas a születési és alacsony a halálozási arány, ebből eredően a legkisebb a természetes fogyás mértéke.

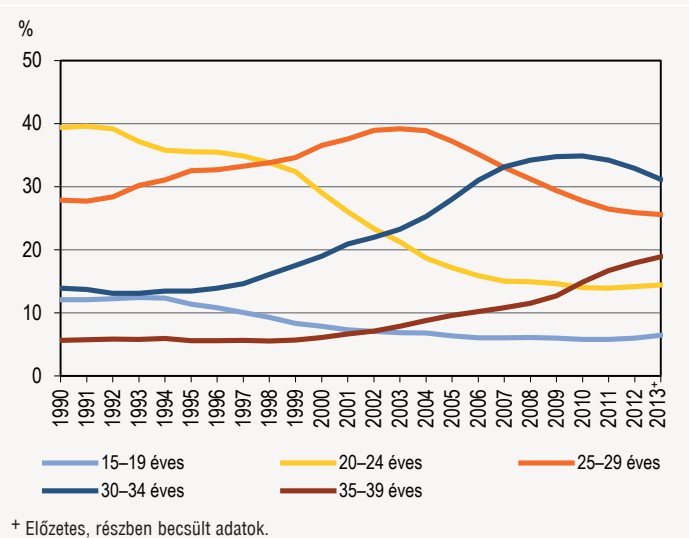
2013-ban az országnak csak három olyan nagyobb területi egysége volt, ahol a belföldi és a nemzetközi vándorlásnak köszönhetően a lakosság lélekszáma ténylegesen gyarapodott, ezek: (a Közép-Magyarországot alkotó) Budapest és Pest megye, valamint Győr-Moson-Sopron megye.

Születés

A születések száma először 1998-ban csökkent százezer alá, majd az ezredfordulót követő évtizedben ingadozással tartózkodott, de alapvetően alacsony szinten 95–100 ezer között mozgott. A 2010. évi újabb jelentős csökkenést követően 2011-ben már a 90 ezret sem érte el. Az ebben az évben regisztrált 88 049 újszülött a legalacsonyabb születésszám volt a hazai népmozgalmi statisztika elmúlt 138 éves történetében. Innen indult meg egy lassú emelkedés, aminek eredményeként 2012-ben 90 269 gyermek jött világra 2,5 százalékkal több, mint egy évvel korábban. Az emelkedő irányzat 2013-ban megállt és születésszám ismét 90 ezer alá esett, de nem süllyedt a történelmi mélypontot jelentő 2011. évi szint alá. A 2013. évi 88 700 születés 1,7 százalékkal, 1569-cel maradt el az előző évitől. A csökkenés eltérő mértékben érintette a szülőképes korú nők korcsoportjait, a 20–34 évesek termékenysége elmaradt az előző évitől, a 20 év alatti és 35 év feletti nőké viszont emelkedett. A csökkenés a születésszám szempontjából leginkább mérvadó 25–34 éves korú nők körében volt a legjelentősebb, amit nem tudott ellensúlyozni az emelkedő termékenységgű korcsoportok többlet születése. Különösen feltűnő a 30–34 éves nőknél tapasztalt születésszám és termékenység csökkenése. Még mindig itt a leggyakoribb a gyermekvállalás, az összes születésszám mintegy háromtizede tőlük származik, de 2013-ban csak ebben a korosztályban közel 2100 újszülötten kevesebb jött világra, mint egy évvel korábban. Ennek alapvetően két oka van. Az 1970-es évek közepén született nagy létszámú nemzedékek valamennyi korosztálya 2013-ban már elérte, illetve meghaladta a 34 éves életkort és belépett a 35 éves és idősebb nők korcsoportjába. A helyükbe lépő fiatalabb nemzedékek létszáma viszont jóval alacsonyabb, aminek eredményeként a 30–34 éves nők összlétszáma 2013-ban közel 20 ezer fővel lett kevesebb az egy évvel korábbinál. A létszámcsökkenés mellett a gyermekvállalási gyakoriságuk is mérséklődött, és e két tényező együttes hatása jelentkezik a körükben mért születésszám jelentős visszaesésében. Nem a létszámváltozásuk, hanem a csökkenő termékenységük miatt lett kevesebb mintegy 680 gyermekkel a 25–29 éves nők születésszáma is az egy évvel korábbihoz képest.

A születések számának megoszlása az anya korcsoportja szerint

3. ábra

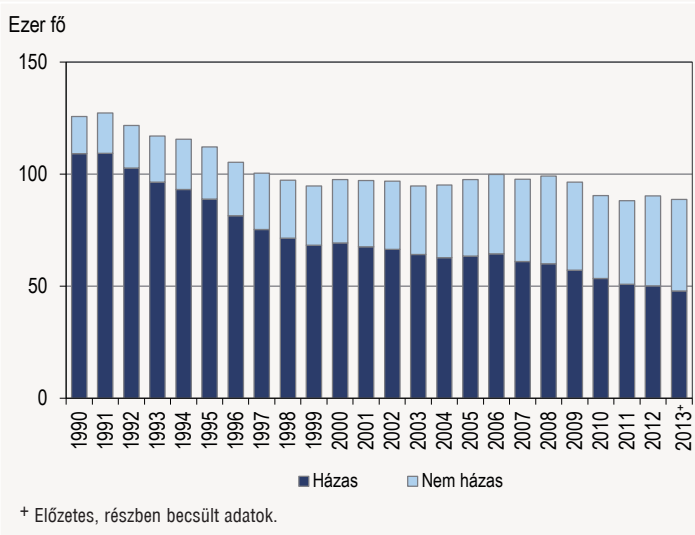
Ezzel ellentétes irányzat jelentkezik a 20 év alatti nőknél. A tizenévesek létszáma is folyamatosan mérséklődik az elmúlt másfél-két évtized csökkenő születésszáma miatt, termékenységük viszont a korábbi irányzattól eltérően az előző évhez képest jelentősen, közel 10 százalékkal emelkedett. Ez ellensúlyozni tudta a létszámcsökkenést, így születésszámuk közel

300 újszülöttel meghaladta az egy évvel korábbit. Létszámuk és termékenyséjük is emelkedett a 35 év feletti nőknek, aminek eredményeként születésszámuk mintegy 840 gyermekkel volt több az előző évinél. Összességében azonban a növekvő termékenyséű korcsoportokban a többlétszülések nem tudták ellensúlyozni azt a hiányt, ami a 25–34 éves nők születésszám kieséséből származott, így 2013-ban a születések összlétszáma is csökkent.

Az éves születésszám fontos tényezője, hogy mekkora hányaduk származik házas és nem házas párkapcsolatból. A házasságon kívüli születések aránya folyamatosan emelkedett az ezredfordulót követő évtizedben, majd egy rövid megtorpanást követően újból dinamikus emelkedésnek indult és 2013-ban az eddig mért legmagasabb értéket, 46,2 százalékot érte el. E mögött a házasságból származó gyermekek számának csökkenése és a házasságon kívüli születések további növekedése áll. Az előző évhez viszonyítva 2013-ban 1,8 százalékkal emelkedett a házasságon kívül világra jött gyermekek száma, ami mintegy 700 fős többlétszülést jelentett, ugyanakkor házasságból 4,6 százalékkal, közel 2300-zal kevesebb gyermek jött világra. A kor szerinti eltérésekben figyelmet érdemel, hogy a házasságon kívüli születések száma a 30–34 évesek kivételével valamennyi életkorban emelkedett, viszont a házasságból született gyermekszám csökkenése csak a 35 év alatti nőknél figyelhető meg. Ezek szerint a 30–34 éves nők alkotják az egyetlen korcsoportot, ahol a házasságból és a házasságon kívüli születésszám egyaránt csökkent az előző évhez képest.

4. ábra

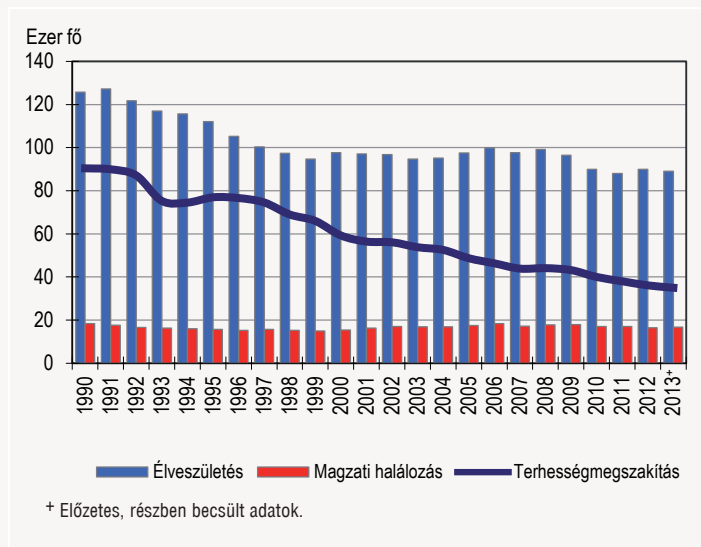
Élveszülések az anya családi állapota szerint

tizenéveseknél, ahol 5 százalék feletti volt a növekedés mértéke. A tizenéveseknél a gyermekszülés mellett a művi vetélések gyakorisága is nőtt, igaz a szüléseknél kisebb mértékben. A 25 év feletti nők valamennyi korcsoportjában mérséklődött a terhességmegszakítás, a legjelentősebb mértékű, 6,8 százalékos csökkenés a 35–39 évesek körében volt, ami összefügghet az ilyen korú nők gyakoribb gyermekvállalásával. A 40 év feletti nőknél is hasonló okok miatt volt jelentős, 5,4 százalékos a csökkenés mértéke. A terhességmegszakítások életkor szerinti profilja annyiban változott, hogy a 20-as évek második fele helyett a 20–24 éves nők között volt a leggyakoribb a terhességek szándékos megszakítása. Mindemellett 2013-ban is a huszonévesek körében volt a leggyakoribb a művi vetélés, ezer nőre 23–24 terhességmegszakítás jutott. A művi vetélések száma az előző évhez képest nagyobb mértékben csökkent, mint a születéseké, ennek eredményeként 2013-ban száz élveszülésre az előző évinél valamivel kevesebb, 39,5 terhességmegszakítás jutott, szemben a 2012. évi 40 műtéttel.

5. ábra

A szülészeti események alakulása

Házasságkötés

A házassági mozgalom hosszú idő óta csökkenő irányzata az elmúlt három évben megállt és lassú emelkedésbe ment át. Az ezredfordulót követő években megkötött 44–46 ezer házasság az 1970-es évekre jellemző évi 90–100 ezer közötti házasságkötésnek már a felét sem érte el. Az 1970-es években a Ratkó-korszakban született nemzedékek tagjai kötöttek nagy számban házasságot, az ezredfordulót követően pedig az ő gyermekeik ugyancsak nagy létszámú korosztályai léptek házassági korbába. Ennek ellenére a házasságkötések száma tovább csökkent, és 2010-ben lokális minimumot ért el, ami az egyik legalacsonyabb érték volt a népmozgalmi statisztika eddigi történetében. Erről a mélypontról történt egy kismértékű elmozdulás az elmúlt három évben. A 2013. évi 36 900 házasságkötés 2,0 százalékkal, mintegy 740 párral haladta meg az előző évit, és közel 4 százalékkal, 1380 házaspárral múlta felül a 2010. évi szintet.

Az emelkedő irányzat eltérően érintette a különböző életkorú házasságra lépőket. Egyre ritkábban találni huszonöt év alatti fiatalokat a házassulók között, de a 30 év alatti nők és a 35 év alatti férfiak valamennyi korcsoportjában csökkent vagy változatlan maradt a házasságkötések gyakorisága az előző évhez viszonyítva. Jelentős 5–7 százalékos emelkedés főleg a 35–49 éves nők körében volt észlelhető. A házasságkötések 2013. évi többségének túlnyomó része (több mint kétharmada) egyetlen korcsoportnak, a 35–39 éves nőknek köszönhető. 2013-ban nem változott a házasságkötések életkor szerinti profilja, továbbra is a 20-as évek második felében járó nőknél, és a 30-as évek elején járó férfiaknál volt a leggyakoribb a házasságkötés, bár az előző évhez képest mindkét frekvenciált korcsoportban mérséklődött a házasságkötési kedv.

A 2013. évi termékenységi szint mellett száz nő 134 gyermeket hozna világra élete folyamán, számszerűen ugyanannyit, mint egy évvel korábban. A változatlan termékenységi szint tehát csökkenő születésszámmal párosul, ami mögött a szülőképes korú nők létszámcsökkenése állhat, miszerint kevesebb potenciális anyától, hasonló gyermekvállalási gyakoriság mellett is kevesebb gyermek jön világra. A 2013. évi termékenységi szint továbbra is messze elmarad az egyszerű reprodukció biztosításához átlagosan szükséges 210-es gyermekszámától. A bruttó reprodukciós együttható értéke 0,650 volt, azaz a 2013. évi termékenységi szint mellett ezer nő az élete során 650 leánygyermeknek adna életet, az így felnövekvő gyermekgenerációk létszáma 35 százalékkal maradna el a szülői nemzedékek létszámától.

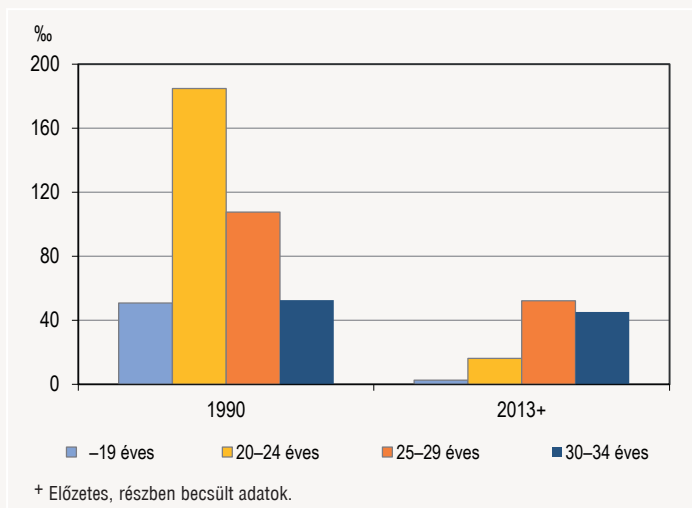
Terhességmegszakítás

A terhességmegszakítások hosszabb idő óta megfigyelhető csökkenő irányzata a 2008. évi megtorpanást követően az elmúlt öt évben tovább folytatódott. A 2013. évi 35 ezer beavatkozás mintegy 1100-zal, azaz 3,1 százalékkal volt kevesebb, mint egy évvel korábban. Ezer szülőképes korú nőre 15,1 művi vetélés jutott, szemben az előző évi 15,4 műtéttel. A csökkenő irányzat nem volt jellemző a nők valamennyi korcsoportjára. A 25 év alatti fiataloknál emelkedett a terhességmegszakítások gyakorisága, különösen a

2009. július 1-től a családi állapot új kategóriával, a bejegyzett élettársi kapcsolattal bővült¹⁾. A 2009. év második felében 67 bejegyzett élettársi kapcsolatot létesítettek, 2010-ben – az első teljes évben – pedig 80 ilyen párkapcsolatot anyakönyveztek. Azóta évről-évre csökkent az ilyen párkapcsolatot létesítők száma, és 2013-ban a három évvel korábbiaknak csak kevesebb, mint felét, 30 ilyen párkapcsolatot regisztráltak az anyakönyvvezetők. Ezek közül 20 férfi és 10 női pár volt, az esetek csaknem felénél budapesti lakosok. A férfiak átlagosan 37,3 évesen, a nők 33,8 évesen kezdeményezték a hivatalos eljárást. A korkülönbség férfitartnerek között átlagosan 6,4 év, a nő párok között ennél alacsonyabb átlagosan 5,6 év volt.

6. ábra

Ezer megfelelő korú nem házas nőre jutó házasságkötés

Válás

A 2013-ban bíróság által kimondott 20 ezer válás számszerűen 1830-cal, 8,4 százalékkal volt kevesebb az előző évinél, és mintegy 3300-zal, (14,3 százalékkal) maradt el a két évvel korábbi szinttől. Az elmúlt évtizedben magas szinten stagnáló – és 2004 óta emelkedő – számú váláshoz képest az utóbbi évek határozott csökkenése figyelemre méltó jelenség. A jelentősen mérséklődő válás azonban nem feltétlenül jelenti a párkapcsolatok stabilitásának hasonló mértékű javulását, mivel a házasságban élők száma és aránya is jelentősen visszaesett. 2013-ban szinte valamennyi korcsoportban csökkent a válások gyakorisága, de a legnagyobb mértékű visszaesés a 25–34 éves nőknél és a 35 év alatti férfiaknál volt. A tizenévesek változó gyakoriságú válásait érdemben nehéz megítélni, mivel nagyon alacsony az ilyen életkorban házasságra lépő párok száma, illetve a tizenévesen házasságban élők aránya. Továbbra is a húszas éveiben járó nők és a 25–39 éves férfiak körében a leggyakoribb a válás, dinamikáját tekintve viszont az elmúlt öt évben a 35 év feletti házaspároknál mérséklődött legkevésbé a válások gyakorisága.

A házasságban élők száma az új házasságkötések által gyarapodik, ugyanakkor a válások és özvegyülések következtében csökken. A házasságok mérlege az újonnan létrejövő és megszűnő házasságok számát veti egybe. Ha több új házasság kötődik, mint amennyi megszűnik, akkor a mérleg pozitív, ellenkező esetben pedig negatív. A házasságok mérlege 36 év óta folyamatosan negatív, vagyis több házasság szűnik meg válás és özvegyülés miatt, mint amennyi új létrejön házasságkötés által. 2013-ban az előbbieké 64 600, az utóbbié csak 36 900 volt. Ez azt jelenti, hogy 2013-ban 100 házasságkötésre 175 házasság megszűnés jutott, ami alacsonyabb az előző évinél (187), de jóval magasabb, mint az 1990-es évek elején vagy korábban volt, nem beszélve az 1970-es évek közepéről, amikor a házasságok mérlege még pozitívnak mutatkozott, vagyis több házasságkötés történt, mint amennyi válás és özvegyülés által megszűnt.

Házasságkötés és -megszűnés

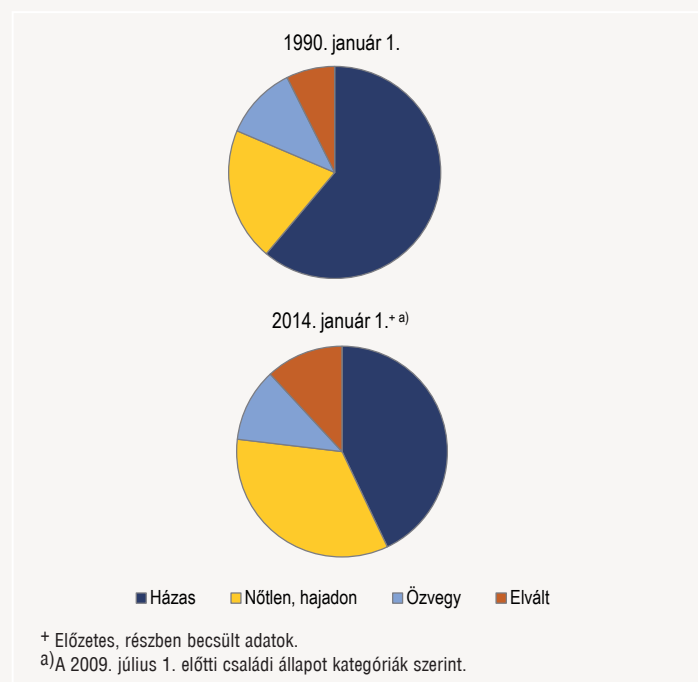
Megnevezés	1990	2000	2012	2013+
Házasságkötés	66 405	48 110	36 161	36 900
Megszűnt házasság	89 817	79 685	67 738	64 600
halál következtében	64 929	55 698	45 908	44 600
válás következtében	24 888	23 987	21 830	20 000

+ Előzetes, részben becslített adatok.

A házasságok hosszú ideje tartó negatív mérlege jelentősen módosította a népesség családi állapot szerinti összetételét. 1990 óta a házas népesség részaránya számottevően – 61,2-ről 42,9 százalékra – csökkent, ezzel párhuzamosan 20,3-ról 33,9 százalékra emelkedett a nőtlenek, illetve hajadonok és 7,4-ről 11,9 százalékra nőtt az elváltak aránya. Az özvegy népesség hányada viszont érdemben nem változott, és 11–12 százalék között ingadozott az elmúlt húsz évben. A 15 éves és idősebb népesség körében 2004-ben szűnt meg először a házasságban élők dominanciája, azóta a nem házas népesség túlsúlya egyre nyilvánvalóbbá vált. Jelentősek a különbségek a férfiak és nők körében: arányukat tekintve mindkét nemnél a házasok és a nőtlenek, illetve hajadonok vannak a legtöbben, a nők körében viszont 4,7-szer magasabb az özvegyek és közel 1,3-szeres az elváltak aránya, mint az „erősebb” nemnél. A különbségek főleg a férfiak és nők eltérő halandóságából és korösszetételéből, valamint a házassági és újra-házassági szokásaik és lehetőségeik nemenkénti eltéréseiből adódnak.

7. ábra

A 15 éves és idősebb népesség családi állapotja szerint

Halálozás

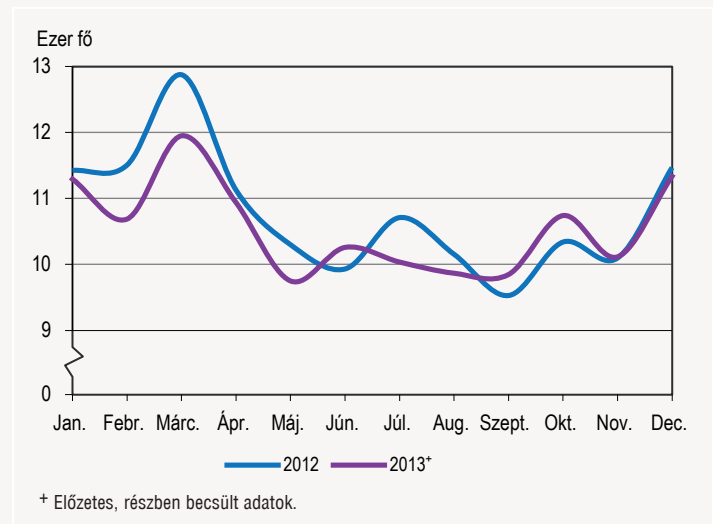
A halálozások száma az 1990-es évek elejétől ingadozásokkal tarkított, de alapvetően ereszkedő trendet követ. Az 1993. évi 150 ezret meghaladó haláleset hosszú évtizedek óta a legmagasabb volt. Innen indult a csökkenés, gyakran megszakítva egy-egy kisebb emelkedést vagy stagnálást hozó évvel. A 2011. év ilyen megközelítésben fordulatot jelentett, mivel hosszú idő óta először szorult a halálozások száma 130 ezer alá és a 2012. évi kismértékű emelkedés ellenére továbbra is a 130 ezres szint alatt maradt. 2013-ban újabb csökkenés következett be, és a 126 800 főre becslített halá-

¹⁾ 2009. július 1-jén lépett hatályba a bejegyzett élettársi kapcsolatokról szóló 2009. évi XXIX. törvény, amely szabályozza az azonos nemű személyek közötti kapcsolat létesítését, megszűnését.

lozás 2640 elhunytal, 2,0 százalékkal volt alacsonyabb az előző évinél. A halálozások száma az év során egyenetlenül alakult, nyolc hónapban mérsékldött, négy hónapban viszont nőtt az előző év azonos hónapjaihoz képest. Különösen a márciusi visszaesés volt számottevő, ebben a hónapban 7,2 százalékkal kevesebb halálozás történt, mint egy évvel korábban. Ebben szerepet játszott az előző év során márciusban tetőző influenzajárvány 2013. évi elmaradása is. A négyhavi többlethalálozás viszont nem volt kiugróan magas, átlagosan 2,7 százalékos. Mindezek eredményeként mérsékldött a halálozások száma 2,0 százalékkal.

8. ábra

A halálozások száma havonta

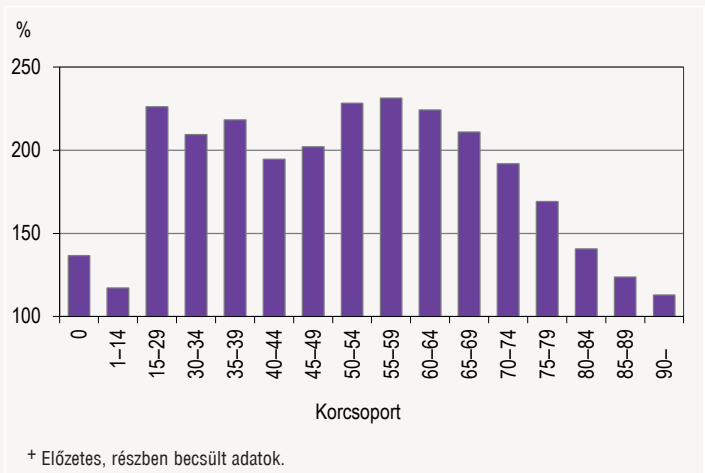
2013-ban ezer lakosra 12,8 halálozás jutott, nemeként differenciálva: a férfiaknál 13,1, a nőknél 12,5. Az előző évhez viszonyított nyers halálozási arányszám mindkét nem esetében csökkent, a férfiaknál 0,4, a nőknél 0,2 ezrelékponttal. A halálozások életkor szerinti változása nemeként különbözőképpen alakult. Mindkét nem esetében szinte valamennyi korcsoportban csökkent vagy változatlan maradt a halandóság, a javulás mértéke azonban a korcsoportok többségében a férfiaknál jelentősebb volt, mint a nőknél. Feltűnő az 1–14 éves fiúgyermekek közel 15 százalékos mortalitás csökkenése, de itt meg kell jegyezni, hogy az alacsony esetszámok miatt ebben a korcsoportban néhány haláleset elmaradása is jelentősen módosíthatja a halandóság évenkénti szintjét. A fiatalok, valamint a 40–49 éves férfiaknál is mindenütt 10 százalék fölötti csökkenés észlelhető az egy évvel korábbihoz képest. Hasonló a helyzet az 50–74 éves férfiak körében is azzal a különbséggel, hogy a halandóság mérsékldése ezekben a korcsoportokban kisebb mértékű volt, de mindenütt jelentősebb, mint a hasonló életkorú nőknél. Fordulat a legidősebb, 75 év feletti korcsoportoknál észlelhető, amennyiben a nők mortalitásának javulása itt nagyobb mértékű volt, mint az időskorú férfiaké. A férfiak halálozási mutatóinak kedvezőbbé válása ellenére valamennyi korcsoportban még mindig számottevő a férfi halandósági többlet, de annak mértéke szűkült. A legjelentősebb különbség a 15 és 69 év közötti életkoroknál van, ahol a férfi mortalitás valamennyi korcsoportban megközelíti vagy meghaladja a női halandóság kétszeresét.

A nemek közötti mortalitást tekintve a legradikálisabb változás a csecsemőhalandóságban következett be. 2012-ben korábban soha nem tapasztalt módon a leánycsecsemők halandósága első alkalommal múlta felül a fiú újszülöttekét. Ez azonban ritka kivételnek, egyedi eseménynek számított a 2013. évi adatok ismeretében. A csecsemőhalálozás általános javulása eredményeként az újszülöttek mortalitása 2011-ben először csökkent 5 ezrelék alá és 2012-ben is 4,9 ezreléket tett ki. 2013-ban a javuló irányzat megállt és ismét 5 ezrelék fölé, 5,1 ezrelékre emelkedett az újszülöttek mortalitása. Az emelkedés kizárólag a fiúcsecsemők halandóság romlásának a következménye, mivel náluk jelentősen, közel egynegyedével nőtt a csecsemőhalálozás, miközben a leány újszülötteknél további javulás történt és az egy évvel korábbi 5,0 ezrelékről 4,3 ezrelékre, az eddig mért legala-

acsonyabb értékre esett. A fiúcsecsemőknél ezzel szemben 4,7-ről 5,8 ezrelékre nőtt az újszülött mortalitás, és ismét jelentőssé vált a nemek közötti (közel 1,4-szeres) különbség a fiú újszülöttek hátrányára.

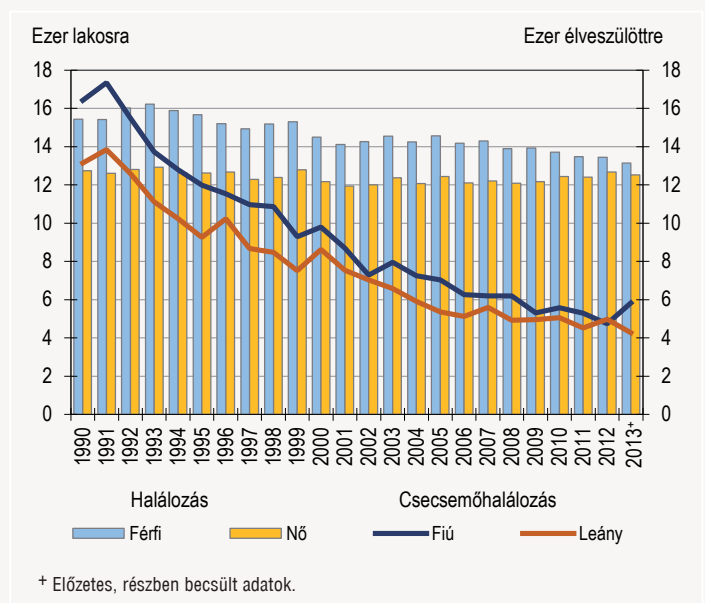
9. ábra

Férfi halandósági többlet korcsoport szerint, 2013*
(női halandóság=100%)

10. ábra

Halálozási és csecsemőhalálozási arány nemek szerint

A halálozások összes száma 2640 fővel maradt el az előző évitől. A halandóság nemek szerinti eltérő alakulása következtében a csökkenés túlnyomó részben a férfiak halálozásait érintette. Az elhunyt férfiak száma 1604 fővel csökkent, míg a nőké 1036 fővel lett kevesebb az előző évhez viszonyítva. Mindkét nem esetében és valamennyi családi állapot szerint megfigyelhető a halálozások számának visszaesése, ennek mértéke viszont a házas férfiaknál és az özvegy nőknél volt a legjelentősebb. A várható élettartam nemek szerinti különbsége okozza azt a jelenséget, hogy az elhunyt férfiak többsége (53 százaléka) házasságban élt halála előtt, az elhunyt nők között viszont az özvegy családi állapotúak részaránya volt a meghatározó, közel 64 százalékkal.

Belföldi vándorlás

A belföldi vándorlás iránya és mértéke lényegesen módosíthatja egy adott terület népességének a születések és halálozások által meghatározott lélekszámát. 2013-ban az állandó vándorlások száma a hat éve kezdődött tendenciát követve rendkívül kis mértékben (mintegy 500 vándorlással)

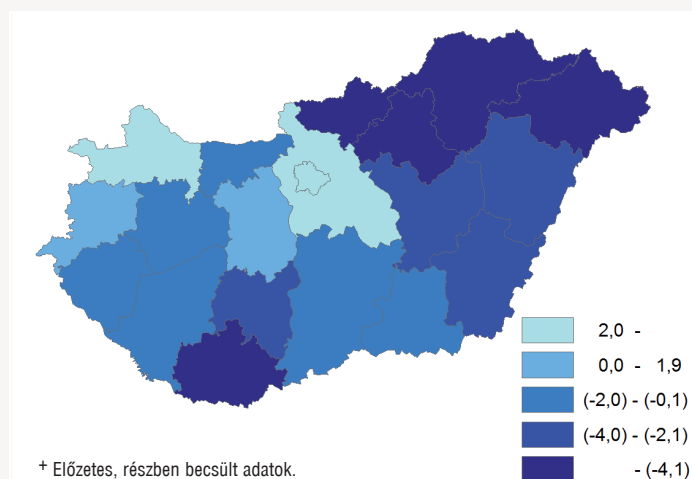
tovább csökkent, a lakóhely-változtatások száma ezzel 192 ezerre súlylyed, ami mélypontot jelent az elmúlt 20 évet tekintve. Az ideiglenes vándorlások számában a 2012-es évtől már nem érvényesült a korábbi adminisztratív döntés²⁾ hatása az automatikus kivezetések időtartamáról. A 2009-ben elkezdődött szignifikáns emelkedéssel szemben, 2013-ban közel 10 százalékos csökkenés mutatkozott az előző évhez képest. A bejelentett 263 ezer tartózkodásihely-változtatással megfordult az elmúlt évek tendenciája.

A településtípusok közötti mobilitásban a lakóhely-változtatásoknál nem történt számottevő változás az előző évhez képest. Budapest esetében továbbra is pozitív, közel 4000 fős vándorlási többlet figyelhető meg, amely ismét növekedést mutatott az előző évhez viszonyítva. A többi városra 2013-ban is az elvándorlás volt jellemző, ennek mértéke tovább erősödött, 1750 fős vándorlási veszteség jelentkezett ezeken a településeken. A községeknél szintén jelentősen (több mint 1000 fővel) nőtt a népesség elvándorlása, amely 2200 fős negatív egyenleget eredményezett. Az ideiglenes vándorlások esetében Budapesten ismét meghaladta az odavándorlás a kiköltözéseket, az előző évhez viszonyítva csekély mértékű növekedés tapasztalható a főváros pozitív egyenlegében (6400 fő). A többi városnál ugyanakkor nagymértékben, mintegy 80 százalékkal csökkent az elvándorlás, így 2013-ban 1250 fővel többen hagyták el ideiglenesen ezeket a településeket, mint amennyien odaköltöztek. A községek esetében az elmúlt években jellemző volt az egyre nagyobb mértékű ideiglenes bejelentkezés, aminek eredményeként 2012-ben már pozitívba fordult a tartózkodásihely-változtatások egyenlege. Ez a tendencia 2013-ban megfordult és ismét az elvándorlás dominált; több mint 5000 fős vándorlási veszteséget szenvedtek el a kistelepülések.

Területi összehasonlításban Közép-Magyarország (14 750 fő) és Nyugat-Dunántúl (2900 fő) tudott felmutatni pozitív vándorlási egyenleget, míg a többi régióra továbbra is az elvándorlás volt jellemző. A megyék közül a legvonzóbb lakóhely 2013-ban is Pest és Győr-Moson-Sopron volt, ugyanakkor mindkét megye esetében tovább csökkent a vándorlási többlet az előző évhez viszonyítva. A régiók közül a leggyengébb Észak-Magyarország és Észak-Alföld népességmegtartó ereje volt, ezekben a régiókban 6000, illetve 5450 fővel csökkent a népességszám a belföldi vándorlásból eredően. A megyék esetében 2013-ban is Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Békés és Hajdú-Bihar megyéből vándoroltak el a legtöbben. Győr-Moson-Sopron és Pest megye mellett csak Vas megyében volt pozitív belföldi vándorlási egyenleg, a Dunától keletre eső területekre továbbra is az elvándorlás jellemző.

²⁾ A vonatkozó 1992. évi LXVI. törvény szerint az ideiglenes vándorlások számába azok is beleértendők, akik bizonyos időtartam után nem hosszabbítják meg tartózkodási helyüket és emiatt azt automatikusan törlik. Ez az időtartam 2006-ban kettőről öt évre módosult.

11. ábra

Ezer lakosra jutó belföldi vándorlási különbözet, 2013⁺**Nemzetközi vándorlás**

A nemzetközi vándorlásnak meghatározó szerepe van a népesség fogyásának mérséklésében, egyes területeken tovább módosítja a természetes fogyásból és a belföldi elvándorlásból adódó változásokat, enyhíti a veszteségeket. Baranya, Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves, Nógrád, Jász-Nagykun-Szolnok és Tolna megye kivételével a megyék többségében pozitív volt a nemzetközi vándorlás egyenlege.

2014. január 1-jén az érvényes engedéllyel rendelkező, huzamosan itt tartózkodó külföldiek száma 138 600 fő volt. A külföldi állampolgárok jelenleg az ország népességének 1,4 százalékát teszik ki. A bevándorlók túlnyomó többsége, 74 százaléka Európából, ezen belül a környező országokból, főképp Romániából, Ukrajnából, Szlovákiából, valamint Németországból érkezett. További 19 százalékuk Ázsiából, míg az amerikai kontinensről és Afrikából 3–3 százalékuk származik. Ázsiából a kínaiak és a vietnamiak részesítik előnyben Magyarországot. A külföldiek között összességében több a férfi, mint a nő. A bevándorlók korösszetétele fiatalabb, mint a honos népességé. Mindkét nem esetében a 20–39 éves korosztály létszáma a meghatározó, arányuk 46 százalék volt a Magyarországon élő külföldiek körében. A külföldiek 43 százaléka Budapesten, 36 százaléka a fővároson kívüli városokban, 21 százaléka pedig községekben él.

További információk, adatok (linkek):

[Táblázatok](#)

[Táblák \(STADAT\)](#)

[Módszertan](#)

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

[Információs szolgálat](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu